

Una nutsigaavoq. Nalornisoornermi qallunaatuaa innersuussutigaarput.

https://www.ft.dk/ripdf/samling/20241/redegoerelse/R2/20241_R2.pdf

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu ministerip nassuiaataa (Morten Dahlin)
9. oktober 2024

Nassuiaat

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu

2024

(Allakkatigut nassuiaat)

Aallaqqaasiut

Nassuiaateqarnermi siunertaavoq, Folketingi ilisimatissallugu, nunani avannarlerni suleqatigiinneq, Nordisk Ministerrådip missingersuutaasigut aningaasalersorneqartoq pillugu, kingullermik nassuiaateqarnerup kingorna. Nassuiaammi sammineqarput naalakkersuisut ministeriaqarfinni assigiingitsuni suliniutaat tigussaasut aamma suleqatigiinneq pillugu naalakkersuisut pingaartitaat naatsorsuutigisaallu.

Nunat avannarliit pitsaasumik qanittumillu suleqatigiipput. Ukraine-mi sorsunnermit, nunani avannarlerni naleqartitat aamma tamat oqartussaaqataanerat pillugu aqqis-suussaaneq, ilanngullugit saassunneqarput. Inuiaqatigiit illersorneqarnissaat akiuussin-naassuseqarnissaallu oqaluuserisassani pingaarnernut ilaalersimapput, 2023-imilu juunimi nunani avannarlerni naalakkersuisut siulittaasuisa oqaaseqaateqarnerminni naqissuserpaat, akiuussinnaassuseqarnissamut upalungaarsimanissamullu tunngasunik piorsaaneq pisariaqartoq, akisussaaqatigiiffiusumik pisussaaffilernikkut, siunissami ajornartorsiuleratarsinnanarit sillimaffiginarlugit, sunniutigisinnaasaallu annikillisinniarlugit. Finland-ip Sverige-llu NATO-mut ilaasortanngornerat nunat avannarliit suleqatigiinnerannik nukittunerulersitsivoq. NATO-mi nunat avannarliit ataatsimoortut, sillimaniarnermut illersornissamullu suleqatigiinnerup nukittunerusup pilersinnissaanut periarfissiipput, naleqartitat uagutsinnik pituttuisut illersornissaannut.

Nordisk Råd-ip Reykjavik-imi ataatsimiinnerani Issittumi isumannaallisaaneq sammineqartussaavoq. Nordisk Råd-ip ataatsimiinnermini aamma ilanngullugu Helsingfors-imi isumaqatigiissutip nutarternissaanut atatillugu siunnersuutininik arlalinnik saqqummi-ussissaaq. Naalakkersuisut erinigaat siunnersuutit tiginissaat siunissamilu nunani avannarlerni suleqatigiinnerup oqaloqataaffiginissaa. Naatsorsuutigineqarpoq ilaatigut immikkut sammineqassasoq, Nordisk Ministerråd-imi Nordisk Råd-imilu

suleqatigiinnermi illersornissamut isumannaallisaanermullu politikkip ilaatinneqalernissaa, tamatumunngalu atatillugu nunani avannarlerni suleqatigiinnermi, Savalimmiut Kalaallit Nunaatalu namminneq atitik atorlugit, nukittunerusumik inissisimalernissaat.

Naalakkersuisut siulittaasuisa, Nunat Avannarliit pillugit, nunarsuarmi tamarmi unammillersinnaassuseqarnerpaatut, piujuaannarsinnaanerpaatut nunarsuullu ilaani ataqatigiinnerpaaffiusutut takorluugaqarnerisa, nunani avannarlerni suleqatigiinnermi sinaakkutissat pingaarnert inissippaat. Danmark-ip Sverige-llu akornanni Øresund-imi isumaqatigiissut nutaaq upernaq atsiorneqartoq ukiup nikinnerani atuutilissasoq naatsorsuutigineqarpoq. Isumaqatigiissut tapertaassaaq Øresund-ip eqqaani suli anner-tunerusumik suleqatigiilluni annertusaanissamut aningaasatigullu siuariartornissamut, taamalu tapertaassaaq nunani avannarlerni naalakkersuisut siulittaasuisa 2030-imi Takorluugaasa (Vision 2030) angunissaannut.

2024-imi Nordisk Ministerråd-imi siulittaasuuffik Sverige-mit paarineqassaaq. Siulittaasuuffimmik Sverige-p tigumminninnissaanut aallaaviussaaq, Nunat Avannarliit isumannaannerusut, minguinnerusut kiffaangissuseqarnerusullu, nunallu killeqarfii akimorlugit peqatigiinnerunissaaq angalasinnaanerlu annerusoq immikkut samminiarnearput. Nordisk Ministerrådip periusissiorluni misissuineq suliareqqammerpaa Nunani Avannarlerni killeqarfitsigut aporfissat pillugit suleqatigiinnermut tunngasut. Misissuineq tunngaviussaaq politikikkut oqaloqatigiinnerit nanginneqarnissaannut, siunissami killeqarfitsigut aporfissat pillugit suleqatigiinnerup, 2025-miit qanoq ilusilersornissaanut, pisariillisarnissaanut nukittorsarnissaanullu. Ministerrådip oqaluuserisimavaa allanngutissatut siunnersuut Grænsehindringsrådip 2025-2030-imut pisinnaatitaaffissaa pillugu, oktober 2024-imi akuersissutigineqartussaaq.

Nunat Avannarliit suleqatigiinneranni Nordisk Ministerrådip aamma Nordisk Rådip akornanni attaveqarneq suleqatigiinnerlu qitiupput. Piffissami 2025-2030 Ministerrådini tamani suleqatigiissutissanik pilersaarutit pillugit suliaqarneq naammasingaluttuarpoq, svenskillu siulittaasoqarfiat Nordisk Råd-imik qanittumik aamma Nunani Avannarlerni inuiaqatigiinnik oqaloqatiginnittareerpoq, kingulliit taaneqartut eqqarsaatigalugit tamanut ammasunik tusarniaanernik ingerlatsisareersimalluni. Tamanna isumaqarpoq, ingerlataqarfiit 14-it anguniakkanik anguniakkallu ilaannik 2030 tikillugu suliniutigineqartus-sanik suliaqarsimammata, 2030 pillugu Takorluukkami periaasissiorluni qulequttat pingaarnert pingasut, piviusunngortinniarnertini pitsaanerpaamik tapertalersueqataassutissatut. Nunat Avannarliit qorsuunerusut, Nunat Avannarliit unammillersinnaassuseqarnerusut aamma Nunat Avannarliit inooqatigiinnerup tungaatigut piujuaannarsinnaaner-usut. Suliaq ingerlataqarfikkuutaartumik misissuiner-nik tunngaveqarpoq, Nunanut Avannarlernut unammillerneqaataanerpaani suliaqarfinni, aamma suleqatiissutigis-sallugit nunanut avannaamioqatigiinnut iluaqusiinnerpaaffiusussani. Pilersuinikkut isumannaallisaaneq, upalungaarsimaneq akiuussinnaassuseqarnerlu suleqatigiissutissatut pilersaarutini tamani sammisassatut ilaapput. Nordisk Råd-ip 8. april 2024 Savalimmiuni sammisaaq pillugu (temasession) ataatsimiinnerata nalaani, Nordisk Ministerrådini svenskit siulittaasoqarfiata, siulittaasoqarfinnik ataatsimiititalianillu ataatsimeeqateqarnermi, suleqatigiissutissatut pilersaarutitut siunnersuut saqqummiuppaa. Suleqatigiissutissatut pilersaarutit pillugit Nordisk Råd tapersiivoq oqaatigalugulu,

suleqatigiissutissatut pilersaarutit annerpaartaatigut naapertuuttut, september 2023-imi Nordisk Råd-ip aallaavissatut saqqummiussimasaanut. Nordisk Råd-ip oktober 2024 Reykjavik-imi ataatsimiinnissaani, suleqatigiissutigisassatut pilersaarutininik atulersitsinissaq pillugu, Nordisk Ministerråd-ip aamma Nordisk Råd-ip akornanni ilisimatitseqatigiit-toqarlunilu attaveqatigiittoqassaaq, tamatumalu kingorna Nordisk Råd periarfissaqarpoq pilersaarutit ministerråd-ininngaaneersut akuerinissaanut. Nunat Avannarliit suleqatigi-innermut ministeriisa akornanni siullerpaamik suleqatigiinnermut pilersaarusiortoqassaaq, nunani avannarlerni inuiaqatigiinnut suli annerusumik ilaatitsinissaq (integration) pillugu pingaartitsiffiusumik.

Nunat tamalaat akornanni suleqatigiinneq

Nunanut allanut tunngatillugu suliaqarfiup aaqqissuussaanera piffissami 2025-2027-mut MR-SAM ataaniittoq, avataanit misissuisitsineq tunngavigalugu, pilersaarutit suliasaqarfiillu qulequtsersukkat, ullumikkut atuuttut, annerpaartaatigut allanngortinnagit, ingerlatiinnarneqassapput.

Nunanut allanut tunngatillugu suleqatigiinneq MR-SAM-mit aningaasalersorneqartoq, pilersaarutit pingaarnerit sisamat aqutigalugit ingerlanneqarpoq:

1. Nunat Avannarliit nunanut qanitaminnut suleqatiginninnera, Baltikum-imut Kangimullu
2. Nunat Avannarliit nunanut qanitaminnut suleqatiginninnera, Kimmut
3. Nunat Avannarliit Issittoq pillugu pilersaarutaat
4. Nunani allani aallartitaqarfiit pillugit pilersaarut

Suliniuteqarfissatut pilersaarutit arlallit misinnartumik nukittorsarneqassapput, tamanna minnerunngitsumik atuutissaaq Nunat Avannarliit qanitaannut, Kitaa aamma Issittoq pillugu suleqatigiinnernut. Suliniuteqarnissani siunertaavoq pingaartoq, ikiariinni tamani attaveqatigiinnerup piorsarneqarnissaa - inuit, suliniaqatigiiffiit pisortallu akornanni. Suliniuteqarluni pilersaarutit assigiissutigaaq, tamarmik aaqqissuunneqassagamik, meeqqani inuusuttunilu, naligiissitaanermi aamma piujuaannartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsinermi suut tamaasa akimorlugit paasinnittaaseq siuarsarniarlugu, kiisalu suliasaqarfiit assigiinngitsut akimorlugit suliniutinik pilersitsinissap ukkanneqarnissaa.

Kalaallit Nunaanni Universitet-ip, Ilisimatusarfiup, 2022-imi Nuummi Nunat Avannarliit Illua (NAPA) suleqatigalugu, suliasaq tiguaa, Issittoq pillugu pilersaarutip ataani, pulje issittumut ammasumut tunngatitaaq pillugu ingerlatsiviussalluni. Ingerlatsivimmud aki-sussaaftimmik Kalaallit Nunaannut tunniussineq pingaaruteqarpoq, siumut isigisumik allaavissatut, Nordisk Ministerråd-ip issittoq pillugu suliniarnerata ineriartorteqqin-neqarnissaanut.

Inuinnaat suliniaqatigiiffiik suleqateqarneq

Nunani Avannarlerni suleqatigiinneq pillugu ministerit, inuinnaat suliniaqatigiiffiisa, nunani avannarlerni ilaatitsiniarneq pillugu suliniuteqarnermut, annertuumik sunniuteqartutut nalilerpaat. Tamanna tungaviuvoq 2025-imiit 2027-imut missingersuutini MR-SAM-ip toqqarsimammagu, DE-MOS-imi suliniutigisassanut pilersaarutit inerisarnissaat nukittorsarnissaallu, inuinnaat suliniaqatigiiffiisa suliniutiginiakkaminnut tapiissutinik qinnuteqarfigisinnaasaattut.

Siullermik, pilersaarummut aningaasatigut sinaakutissaq misinnartumik annertusineqassaaq, aappaatullu inerisarneqassalluni, taamaalilluni siumut isigisumik suliniutiginiakkanut tapiissutit qaavisigut ingerlatsinermut tapiissutinik qinnuteqartoqarsinnaalersillugu.

Ingerlatsinermut tapiissuteqarsinnaaneq innuttaasut suliniaqatigiiffiitut patajaatsumik pilersinneqarsimasunut, nunani avannarlerni suleqatigiinneq pillugu pingaarnertut siunertaqartunut, immikkoortinneqassapput. Tamanna nunani avannarlerni nunanilu avannarlerni ataasiakkaani suliniaqatigiiffinnut pitsaasumik periarfissiissaaq, tamanna aqcutigalugu ingerlatsinermut allaffissornermullu pingaaruteqartumik suliniarnerminnut atugassaminnik, aningaasanik qinnuteqarsinnaalertussanut.

Suliniuteqarnissamut tapiissutinik aamma ingerlatsinermut tapiissutinik tunniussinissaq pillugu aalajangerneqartassaaq eqimattamit, immikkut ilisimasalinnik ilaasortaaffineqartumi, qinnuteqaatit nalilersorneqartassallutik, pingaartillugit iliuuseriniakkat suliniaqatigiiffillu inuiaat akornanni isigineqarnerat.

Nordisk Ministerrådip missingersuutaani 8 mio. kr.-inik allanik innuttaasut suliniaqatigiiffiitut atugassanik immikkoortitsisoqarpoq, taamaalilluni 2024-imi aningaasat atugassat katillugit

16 mio. kr.-iullutik, innuttaasut suliniaqatigiiffiisa, nunani avannarlerni sulinermut peqataanissaasa nukittorsarneqarnissaat siunertaralugu.

Nordisk Ministerråd Sulilluni inuuneqarneq (MR-A) pillugu

Nordisk Ministerråd Sulilluni inuuneqarneq (MR-A)-p 2024-imi suliffeqarnerup iluani qorsummut digitalimullu allanngortitsineq qitiutillugu sammivaa. Sammisaaq qitiutillugu oqaluuserineqassaaq Sulilluni inuuneqarneq pillugu Nordisk Ministerråd Sverige-p avannaani Skellefteå-mi 5-6. november 2024 ataatsimiilerpat, tassani ministerit immikkut oqaluuserissammassuk, pisariaqartunik siunissamilu pisinnaasassanik pisariaqartunik pisinnaasalinnik sulisussarsiniartarnermi ajornartorsiutit. Skellefteå tassarpiaavoq nukinnik annertuumik atuiiffusoq qorsummut allanngoriartortitsinermut, tamatumani sukumiisumik suliarineqarluni, pisinnaasat atorfissaqartinneqartut qulakkeerneqarnissaat siammarneqarnissaallu.

2024-imi ukuiuvoq nalliuttorsiorfiususaaq, nunani avannarlerni suliffissaqartitsiniarnerup ataatsimoorussiffiusup pilersinneqarneraninngaaniit, sulilu nunani avannarlerni

suleqatigiinnermi pingaarutillit ilagisaat nunanilu avannarliit akornanni ilaatitsinermit pingaarutilik. Nallittorsiorneq malunnartinniarlugu ataatsimeersuartitsinermi 18-19. juni 2024 Malmø-mi ingerlanneqartumi susassaqtut Nunanit Avannarlernit tamaneersut peqataapput, oqaluttuarisaanermi isumaqatigiissutip 1954-imeersup ukiuni 70-inngortorsiornera nalliuttorsiutigalugu, ullumikkullu siunissamilu unammilligassat oqaluuseralugit. Immikkut pingaartillugu sammineqarpoq periarfissaq, killeqarfiit akimorlugit sulisinnaasunik ikorfartuinissamut tunngasoq, ilanngullugu killeqarfeqarnermi aporfusinnaasut suliaruarnissaat sulisinnaasunik nuuttoqarsinnaanera imaluunniit nunat avannarliit ilaannut uteqattaarluni suliarortarsinnaaneq eqqarsaatigalugit. Tamatumunnga atatillugu nersualarneqarpoq, Danmarkip Sverige-llu akornanni akileraartarnermut tunngatillugu isumatigiissut atsiorneqaqqammersoq – assersuut suliniummut tigussaasumut, suleqatigiinnermik nukittorsaasumut. Aammattaaq suliffissarsiuussisarnerup atuuffia siunissamilu qanoq aaqqissuunneqarsinnaanera sammineqarpoq, siunissami pisinnaasanik pisariaqartitsilernissaq qanoq uagut maani Nunani Avannarlerni matussusersinnaaneripput, mingutsitsiffiunnginnerusumik ingerlatsinermit ikaarsaariarnissaq eqqarsaatigalugu.

2024-imi pingaarutilittut aamma oqaluserineqarpoq sulisussaqaarnerup iluani pinerluttuliortoqartarnerata qanoq akiorniarnissaa, matumani ilaatigut pineqarlutik sulisartunik aaqqissuussaasumik atornerluineq, aammalu suliffeqarnermut atatillugu isumaginninnermi aaqqissuussinernik atornerluineq. Tamanna amerlasuutigut nunat killeqarfii pitarlugit pisarpoq. Taamaattumik sulisussaqaarnerup iluani pinerluttuliortoqartarnera pillugu nunat avannarliit-baltisk-iusullu akornanni suleqatigiinneq isumasioqatigiinnermik aallarnerneqarpoq, svenskit siulittaasuuffimmik tigummiaraqarnerisa ataani, 12. september 2024, Stockholm-imi ingerlanneqartumi.

Naggasiullugu aamma taaneqarsinnaavoq Nordisk Socialforskringsmøde 22-24. maj 2024 Danmarkimi ingerlanneqarmat, 1935-ip kingornatigut ukiut sisamakkaarlugit nunani avannarliit ilaanni ingerlanneqartarsimasoq. Nunanit avannarlernit aqutsisut immikkullu ilisimasallit 200 sinnerlugit ataatsimiinnermi peqataapput, sammisat qulequttat pingasut aallaavigalugit, inunnik isumaginninnermi isumannaallisaatit pillugit saqqummiussisoqartarlunilu paasisimasalinnik oqallitsitsisoqaqattaarluni ataatsimiinnermi. Aaqqissuusseqinneq, digitalisering aamma soraarnerussutisiaqarneq. Avataaniit saqqummiartortut EU-meersut, OECD-meersut aamma Nunanit Avannarlernerneersut ataatsimeersuarneq qaffasissumik pitsaassusilerpaat nunallu tamalaat akornanniit isiginninneq taamaalillugu peqataatillugu. Peqatigitillugulu Savalimmiut Nordisk Socialforskringsmøde-mi nutaatut ilaasortanngortinneqarpoq.

Nordisk Ministerråd Isumaginninneq Peqqinnissarlu (MR-S) pillugit politikki

2024-imi svenskit siulittaasuuffimmik tigummiaraqarneranni, nakorsaatit eqqarsaatigalugit pinerluttuliortoqarsinnaanera pinaveersaartinniarlugu iliuusissanik pilersuinerullu isumannaallisarneqarsinnaaneranik immikkut sammisaqartoqarsimavoq. Inunnik isumaginninnerup tungaa eqqarsaatigalugu, ilaatigut meeqqat inuusuttullu

pinerlunniartarnerat pillugu nordisk ministerrådi ataatsimiissimavoq, kiisalu inunnik isumaginninnermi aqqissuussinerit pillugit peqquserluttuliortoqartarnera pinerluttuliortoqartarneralu ataatsimeersuaatigineqarsimallutik. Peqqinnissaqarnerup tunaatigut aamma digitalimik ataatsimeersuortoqarsimavoq, Nunanit Avannarlerni peqqinnissaqarnermut naligiimmik periarfissaqarnissaq pillugu, aammalu november 2024-imi ataatsimeersuortoqartussaavoq animikrobiel resistens pillugu, tassa nappaatit, soorlu tuniluuttut, ilaasa nakorsaatinil ilisimaneqareertunit akioruminaassisarnerat pillugu.

MR-S april 2024 ataatsimiimmat ullormut oqaluuserisassani qulequttat marluk oqaluuserineqarput. Oqaluuserisaqarnerup aappaani sammineqarpoq akiuussutissat antibiotikat Nunani Avannarlerni pissarsiassaanerisa qulakkeerneqarnissaat aamma nappaatit tuniluuttut ilaasa akiuussutissanit akiorneqarsinnaajunnaartarnerat (antibiotikaresistens), isumaqatigiissutigineqarlunilu periarfissaq misissorneqassasoq, nunat avannarliit suleqatigiillutik smalspektret antibiotika-mik pisiniarsinnaanerat eqqarsaatigalugu. Oqaluuserisap aappaani sammineqarpoq piffissap skærmip saavani atorineqartup meeqqat inuusuttuaqqallu peqqissusaannut inuunerissarnissaannullu sunniutigisinnaasai. Ataatsimiinnerup kingorna nunani avannarliit ministerit ataatsimoorlutik allaaserisaqarput svenskit aviiseeraanni Altinget-mi, piffissamik skærmip saavani meeqqat atuisarnerat pillugu.

Tamatuma saniatigut 2024-ip ingerlanerani ingerlataqarfimmi tamatumani suleqatigiissutigissallugit pilersaarut 2025-2030-imut atuuttussaq naammassiniarlugu sulisoqarsimavoq, sulinissamullu pilersaarut 2025-2027-imi atuuttussaq siulleq ilanngullugu.

Nordisk Ministerråd Digitalisering (MR-DIGITAL) pillugu

MR-DIGITAL-imik suliaqarnermi ukkatarineqarpoq piffissami 2021-2024-mi rådip pisinnaatitsissutaa, ministerit nalunaarutaannit Digital North 2.0-mit tunngaveqartoq, aamma Nordisk Ministerrådip takorluugaata Vision 2030-ip piviusunnigortinniarnani ilapittuutaasussaq. Taavalu aamma 2024-imi sammineqarpoq 2025-2030-imi suliniutisatut pilersaarutip suliarineqarnera, tassungalu atatillugu apeqqut pingaarutilik tassaa-simavoq Cross-border Digital Services Programmet (CBDS) ingerlaqqissanersoq.

CBDS´ ip pingaarnertut siunertaraa Nunat Avannarliit Baltikum-ilu akimut pitarlugit digitaliseriinerup pitsanngorsarneqarnissaa, ilinniartitaaneq, sulineq suliffeqarfinnillu ingerlatsineq eqqarsaatigalugit. CBDS-imi katersorneqarput suleqatigiilluni suliniutit arlalit, soorlu NOBID-projektet, tassani suliarineqarluni Nunani Avannarlerni Baltikum-ilu akimut pitarlugu innuttaasut suliffeqarfiillu kinaassutsimik elektronisk-iusumik atuisinnaanissaat (eID), EU-p inatsiseqarnikkut sinaakkutaasa iluanni. Kinaassutsimut uppernarsaatinik eID´-iusunik nunat killeqarfii akimorlugit atuissagaani ilaatigut piumasaqaa-taavoq, atuisut kinaassusiisa eqqortumik uppernarsarneqarsinnaanerat Identity Match atorlugu qanoq aaqiivigineqarsinnaanersoq, kiisalu aaqiisummik peqarnissaa, qanoq iliorluni eID´it suliffeqarfinnit atorineqarsinnaanersut Nunat Avannaarliit Baltikum-ilu akimut pitarlugit. MR-DIGITAL-ip 22. september 2023 ministerit oqaaseqaataatigut aalajangiuppaa, ajornartorsiutit tamakku pillugit iluarsiiisutissanik nassaarniarluni qaninnerusumik suleqatigiittoqassasoq. CBDS´ ip ingerlaqqinnissaa MR-DIGITAL´ip suliaanut

pingaarutilittut nalilerneqarpoq, taamaattumillu naatsorsuutigineqarpoq pilersaarutip piffissami aggersumi 2025-2030-imi ingerlaqqinnissaa aalajangiunneqarumaartoq.

Piffissami aggersumi immikkut suliassaq ukkatarineqartussaq tassaavoq eIDAS2-peqqussummik atuutsitsilernissaq (EU) 2024/1183) kinaassuseq digitaliusoq pillugu europami sinaakktissap aalajangersaavigineqarnissaa pillugu peqqussut. EU´mi naalagaaffiit ilaasortat peqqussut aqqutigalugu peqquneqarput kinaassuseq pillugu aningaasivimmik digital-iusumik ineriartortitseqqullugit, ilaatigut kinaassutsimik uppernarsaanermi, pigisanik uppernarsaanermi uppernarsaatinillu paarlaasseqatigiinnermi atorpeqarsinnaasumik. Atulersinneqarnissaa periarfissanik amerlasuunik pilersitsissaaq, peqatigitilluguli suliassaq annertuujussaaq. CBDS´mi aamma NOBID´imi suliniutissani ersarissisissagatinneqarpoq, tamatuma tungaatigut nunat avannarliit qanoq suleqatigiissinnaanersut.

Nordisk Ministerråd Aningaasarsiorneq aningaasaqarnerlu pillugit politikki (MR-FINANS) pillugu

Aningaasaqarnermut aningaasalersuinernullu politikki pillugu Ministerrådi suli annertuumik sammisaqarpoq nunani avannarlerni aningaasaqarniarnikkut

aningaasalersuisarnermilu unammilligassat pillugit. Siulittaasoqarfiup svensk-init paari-neqartup juni 2024-imi ministerrådi ataatsimiisippaa, tassani immikkut sammineqarluni, nappaassuup tuniluuttup kingorna nunani avannarlerni sulianik naammassinnissinnaasutsikkut killiffik aamma aningaasaqarnermut politikki. Tamatuma saniatigut MR-Finans sinnerlugu Nordisk Ministerråd-ip juni 2024-imi saqqummersippaa aviiseeraq Nordic Policy Review, piffissani najummassimanartuni aningaasaqarnermut politikki qulequtaralugu.

MR-Finans-ip suleqatigiinnissamut pilersaarut 2025-2030-imoortoq akuersissutigaa, immikkut sammineqarluni Nunat Avannarliit qorsuunerusut (mingutsitsinnginnerusumik ingerlatsiffiusut) unammillersinnaassuseqarnerusullu pilersinneqarnissaat. Tamatumunnga atatillugu MR-Finans-imi siumut isigaluni suliqaarnissami naatsorsuutigineqarpoq aningaasartuutikillisaalluni aamma isumaginninnikkut naapertuilluartumik tunnga-veqarluni Nunat Avannarliit mingutsitsiffiunnginnerulersinneqassasut, peqatigitillugulu nunat avannarliit aningaasaqarnerup tungaatigut unammillersinnaassuseqarnerat, akiuussinnaassuseqarnerat ilaalersitsisinnaassuseqarnerallu nukittorsarneqarluni.

Nordisk Ministerråd Aalisarneq, Imaani atuineq, Nunalerineq, Inuussutissalerineq aamma Orpinnik atuineq (MR-FJLS) pillugit

2024-imi siulittaasoqarfiup svensk-init tigummineqarnerata nalaani immikkut sammineqarsimavoq ataatsimoorluni suliniuteqarfissat upalungaarsimanermit akiuussinnaassuseqarnermullu tunngasut, ministerrådip suliassaqaarfii akimorlugit, aalisarnermi aamma imaanik iluaquteqarnermi, nunalerinermi, inuussutissalerinermi orpippassar-nillu iluaquteqarniarnermi, suliassaqaarfinni tamakkunani, nunarsuaq tamakkerlugu pilersuinerup tungaatigut suli nalorninartorsiornermik sunnersimaneqartuni nunarsuarlu

tamakkerlugu suli najummassimanartorsiornermit sunnersimaneqartuni, Ruslandip Ukraine-mik tiguaaniarsarinerata malitsigisaanik silallu pissusaata allanngoriartorneranik pissuteqartumik unammillernartut annertusiartuinnarnerisa malitsigisaanik. Qulequtaq tamanna pillugu ministerráðip juni 2024-imi ataatsimiinnerani ministerit oqaaseqaatissaminnik akuersipput.

Aalisarnerup tungaatigut suli nangittumik bioøkonomi sammineqarpoq imaani pisuusutit annertunerusumik iluaqutiginissaanik siunertalimmik, tamatumani suliniutissat arlallit aallartinneqarsimapput mingutsitsinnginnerusumik, unammillersinnaanerusumik isumaginninnerullu tungaatigut piujuaannartitsinermik tunngavilimmik aalisarnerup imaanillu iluaquteqarniarnerup ineriartortinneqarnissaat siunertaralugu. Ilaatigut suliniutigineqarpoq nunat avannarliit ilisimatusarneq bioøkonomi-millu tungujortumik ineriartortitsinissaq pillugit suleqatigiinnerisa nukittorsarneqarnissaat, piujuaannartitsineq tunngavigalugu imaani aningaasarsiornerup mingutsitsinnginnerusumillu allanngortitsinissaq pillugu 2022-imi Statsministerit oqaaseqaataannut malitseqartitsinertut. 2024-imi upernaakkut Ministerráði NordForsk suleqatigalugu siullerpaamik qinnuteqartitsisimavoq "Sustainable fisheries from healthy seas" qulequtaralugu, aalisarnerup pinngortitamik sunniuteqartarnera pillugu suliniutinut anginerusunut tapiissutaasinnaasut, katillugit aningaasat 26 mio. kr.-it sinaakkusiunneqarsimallutik. Kiisalu 2024-imi ukiakkut ataatsimeersuartitsisoqassaaq imaani inooqatigiinneq pillugu, immikkut sammineqassallutik imaani anorip nukinga, aalisarneq imaanillu iluaquteqarniarneq. Suliniutigalugu ingerlateqqinneqarpoq suliassaqarfiit akimorlugit takorluugaqarluni suliniuteqarneq, piujuaannartitsineq tunngavigalugu imaanik iluaquteqarniarnerup aningaasaqarneranut tunngasoq.

Inuussutissaqarniarnerup tungaatigut immikkut sammineqarpoq nunani avannarlerni upalungaarsimaniarnerup tungaatigut suleqatigiinneq. Nunani Avannarlerni suleqatigiinneq attaveqaqatigiinnerlu nukittorsarniarlugit inuussutissanik imeqarniarnerullu tungaatigut pilersuinerup isumannaatsuutinissaa pillugu workshop-imik taallugu ataatsimiisitsisoqarpoq, taamaaqataanillu aamma aqqissuussisoqarluni nersutaatinik tuniluuttumik nappaalasoqalernissaanut upalungaarsimanissaq pillugu. 2024-imi ukiaanerani aamma pilersaarutigineqarpoq inuussutissaqarniarnerup tungaatigut ajornartorsiortuusaarluni sungiusarnermik ingerlatsinissaq. Inuussutissalereq pillugu aamma nalunaarusiortoqarpoq imaqtumik, qanoq iliorluni nunani avannarlerni innuttaasut peqqinnarnerusunik piujuaannartitsinermillu toqqammavilimmik nerisaqalernissaat. Nalunaarusiaq taanna tapertaliunneqarpoq nunani avannarlerni sunik qanorlu nerisaqarnissaq pillugu kaammattuutinut 2023-imi saqqummiunneqarsimasunut.

Nunalerineq eqqarsaatigalugu nunaannarmi ataatsimoorluni peqatigiinnissaq ukkatari-neqarsimavoq, tassani Nordisk Jorbrugs Komité (NKJ) aamma SamNordisk Skovforskning

(SNS) suleqatigiillutik nalunaarusiamik suliaqarlutik, nunalerinerup, avatangiisit aamma nukissiuutit tungaasigut Nunani Avannarlerni ataatsimoorluni peqatigiinnissaat pillugu unammilligassat nalunaarusiariniarlugit. Ministerråd-ip juni 2024-imi aalajangerpaa, nu-naannarmi imaanilu ataatsimoorluni peqatigiinnissaq nangittumik salliutinneqassasoq, piffissamilu 2025-27 ministerråd-ip sulinissamut pilersaarutaanut ilaatinneqassasoq.

Orpissuarnik iluaquteqarneq eqqarsaatigalugu suli orpinnik nioqqutissianillu qisunnik sanaanik Ruslandimit Belarus-imillu niueqateqaqqusiunnaarneq atuuppoq, aammalu Ukraine-p ilarujussuanit orpinnik eqqussuinissaq periarfissaqarani, taamaalillunilu nunani avannarlerni orpippassuarnit orpinnik pissarsiniarneq annertulluni. Rusland-imut Belarus-imullu niueqateqaqqusiunnaarnerup malitsigisaanik eqqussuisinnaaneq niuerfinit allanit eqqumaffigilluarneqalersimavoq. Suleqatigiuffik SamNordisk Skovforskning qitiusumik inissisimasimavoq ornigarneqarluarsimasumillu saqqummersitsisimalluni nu-narsuaq tamakkerlugu orpippassuarnik ilisimatusartut (IUFRO) Stockholm-imi juni 2024-mi ataatsimeersuarneranni. Ataatsimeersuarneq, 4.300-nik peqataaffigineqartoq siornatigut kingornatigullu ilisimatusarfiit, pisortat orpippassuaqarnermilu suliaqartut nunani avannarlerneersut baltikum-imeersullu peqataaffigilluarsimavaat.

Nordisk Ministerråd Inatsiseqarneq (MR-JUST) pillugu

Svenskit siulittaasoqarfimmiinneranni nunani avannarlerni inatsiseqarnermut ministerit ukiumoortumik ataatsimiinnertik Uppsala-mi 19-20. september 2024 ingerlappaat. Nunat qulequttat oqaluserivaat nunanut avannarlernut soqutiginaatillit, ilaatigut aningaasarsiornermi peqquserluuteqartarneq, inunnik nioqquteqartarneq, aaqqissuussaasumik pinerlunniartarneq, kiisalu pinerlunniatiguit, band-it, aningaasaqarnerat inatsisigullu atortitsinermi suliaqartunut sunniutaat. Qallunaat tungaanniit ukioq manna immikkut sammineqarpoq aaqqissuussaasumik pinerlunniartarneq, ilanngullugit digital-it atorlugu sullissinerit aamma nunanik allanik suleqateqarnerit, siunertaralugu nunanit avannarlernit misilittakkanik paarlaasseqatigiinnissat isumassarsianillu pissarsinissat.

Ataatsimiinnermi aamma oqaloqatigineqarpoq World Jewish Congress-imi præsident-I, Ronald S. Lauder, juutinik qinngarsuinermik pinaveersaartitsinissaq akiuiniarnissarlu pillugit. Aammattaaq Meta-p, Google-p, Tik Tok-ip aamma Snapchat-ip europami pisortaat oqaloqatigineqarput attaveqatigiittarfiit aqqutigalugit aaqqissuussaasumik pinerlunniartartut ilassarsiortarnerat pillugu. Kiisalu aamma nunat ilisimatinneqarput nunani avannarlerni suleqatigiissitat suliaat pillugit qarasaasiatigut attaveqaatit atorlugit pinerlunniartarnermut aamma inunnik nioqquteqartarnermut tunngassuteqartut.

Svenskit siulittaasoqarfimmik tigummiaraqarneranni aamma atorfillit ataatsimiititaliaat (EK-JUST) ataatsimiittarsimavoq. Atorfillit ataatsimiititaliaata atuuffia tassaavoq – nunani avannarlerni inatsiseqarnermut ministerit ataatsimiinnissaannik pilersarusiornermik kingornalu malitseqartitsinermik saniatigut – ilaatigut nunani avannarlerni misilittakkanik ilisimasanillu paarlaasseqatigiittassallutik, inatsisiliornerup tungaatigut sulinit ilanngullugit. Ukioq manna ilaatigut aamma immikkut sammineqarsimavoq aaqqissuussaasumik band-ikkaarlunilu pinerlunniartarnerit, ilaatigut Danmarkimi bandepakke IV aamma avatangiisit inuillu pisinnaatitaaffii pillugit Europaråd-imi ineriartorneq.

Atorfillit suleqatigiissitaliaanni ataatsimiittarnerni, inatsiseqarnermut tunngatillugu suliniutiginiarlugit qinnuteqaatit oqaluuserineqartarput pingaarnersiorneqartarlutillu. Tamatumunnga atatillugu aningaasaliisoqarpoq ilisimatusarnikkut suleqatigiinnikkullu suliniutinut assigiinngitsunut, ilaatigut isumasioqatigiissitsisoqarluni naapertuilluarnermik pilersitseqqinneq pillugu ("restorative justice") imaluunniit genoprettende ret. Suleqatigiinnit suliniutinillu assigiinngitsunit arlalinnit nalunaarusiortoqarpoq, ilaatigut qarasaasiat atorlugit pinerlunniartarneq pillugu suleqatigiissitami, aamma taaneqartartoq "DigiLav-projekt", tassani inatsiseqarnermut

digitaliseriinerullu ilisimatusartut, pisortat allaffissorneranni digitaliseriinerup killiffia pisinnaasaqarneralu pillugit.

Nordisk Ministerråd Naligiisitaaneq (MR-JÄM) pillugu

MR-JÄM-ip iliuuseqarneri pingaarnertit svenskit siulittaasuunerisa nalaani tassaapput aaqqiagiinnginnerit nakuusernerillu nikanarsaasoqarneranit aallaavillit, suaassutsimi akerlianik kinaassusilinnut sullivinni atugassarititaasut, kiisalu angutit nukappiaqqallu naligiisitaanerup tungaatigut unammilligassaat. Ilaatigut aamma arnat nunani allani inunngorsimasut suliffeqarnermut atassuteqarnerat pillugu isumasioqatigiissitsisoqarpoq aamma suaassutsimi akerlianik kinaassusilinnut sullivinni atugassarititaasut peqataanerallu pillugu ataatsimeersuartitsisoqarluni. Aamma MR-JÄM aamma NB8 peqatigiissilugit ataatsimeeqateqartoqarpoq nunani baltikum-ineersuni naligiisitaanermut ministerinik, ilaatigut paasiniaaqatigiilluni oqaloqatigiittoqarluni, inuianni ikinnerussuteqartut akornanni aaqqiagiinnginnerit nikanarsaasoqarneranit aallaavillit pillugit.

MR-JÄM-ip 2022-imiilli immikkut sammisaraa suliniut aqqutigalugu "Pushing back the push-back" nunarsuaq tamakkerlugu arnat pisinnaatitaaffinut aamma inuit LGBT+ -inut akerlilersuigaluttuinnarneq. Tamanna ilaatigut timitalerlugu periusissiorluni aallartitaqarfiit akornanni suleqatigiissutigineqarpoq nunat avannarliit Polen-imi Chile-milu aallartitaqarfii peqatigalugit. Suliiniuteqarneq ingerlaavartumik ineriartortinneqarpoq suliniutinik nutaanik aallartitsisarnikkut.

Finlandimiut Nordisk Ministerråd-imi siulittaasuuffimmik tigusigunik 2025-imi pilersaarutigaat ilaatigut angutit naligiisitaanerup tungaatigut unammilligassaat, arnanut nakuuserarneq aamma inunnut LGBT+ -iusunut paasissutissanik katersueriaatsit.

Nordisk Ministerråd Kulturi (MR-K) pillugu

Nordisk Ministerråd-imi svenskit siulittaasuuneranni 2024-imi ukiup affaani siullermi immikkut sammineqarsimavoq kultureqarnerup iluani upalungaarsimanissaq. Tamatumunnga atatillugu nunat avannarliit aamma nunat baltikum-imiittut kulturimut ministerii Stockholm-imi maajimi ataatsimiippat, qulequtarlu oqaluuseralugu. Ministerit ataatsimoorluni oqaaseqaat atsiortaat, tassani ataatigut naqissuserneqarluni pingaaruteqartoq, nunat avannarliit aamma nunat baltikum-imiittut suleqatigiinnissaat, aamma kulturikkut kingornussat qanoq illersorneqarnissaat pillugu ilisimasanik avitseqatigiinnissaat,

aammalu najummassimanartorsiornerup, sorsunnerup upalungaarsimanerusariaqarne-
rullu nalaani kulturikkut sammisassaqtitsinermik ingerlatsiinnarnissap pingaaruteqas-
susia. Oqaaseqaammi Ruslandip sakkutooqarnikkut Ukraine-mut saassussinera assuari-
neqarpoq, inuinnarnut sakkutuujunngitsunut sammitinneqarnerata saniatigut aamma pi-
aarinerinnaanngitsumik ukraine-miut kulturikkut kingornussaannik aserorteriniarner-
mik ilaqartoq.

Kulturi pillugu Nordisk Ministerråd-ip kulturikkut politikimi 2025-2030 suleqatigiissu-
tissatut pilersaarut nangittullugu suliarisimavaa. Suleqatigiinnissamut pilersaarummut
siunnersuut aprilimi tamanut tusarniutigineqarpoq, tamatumalu kinguneraa tusarniaa-
nermut akissuteqaatit aqqanillit tiguneqarmata Nunanit Avannarlernit tamaneersut, su-
leqatigiinnissamullu pilersaarummik suliaqarnermi ilaatinneqartussat. Peqatigitillugu
aallartisarneqarpoq 2025-2027-imut suliaqarnissamut pilersaarusioneq, tassani su-
leqatigiissutigalugu pilersaarutip immikkoortortatigut anguniakkat suliniutissani
erseqqissarniarlugi tigussaanerulersinniarlugillu.

2024-imi ukiup affaani siullermi aamma oqaluuserineqarsimavoq Nordisk Råd-ip Ner-
sornaasiuttagaasa tunniunneqartarnerisa siunissami qanoq ilusilerneqarnissaat. Nersorn-
aasiisarnerit aningaasalersorneqarnerat Nersornaasiuttakkallu tunniunneqartarnerat
2025-imi nunani avannarlerni suleqatigiinnermut ministerinit tiguneqarpoq. Tamanna
tunngavigalugu pingaaruteqarpoq eqqarsaatigissallugu, kulturikkut nersornaasiuttakkat
qanoq siunissami kulturi pillugu politikikkut ersarinnerusumik tunngavissinneqassa-
nersut, nunani avannarlerni eqqumiitsuliat aamma Nunat avannarliit iluanni avataannilu
kulturi pillugit ilisimasaqarnerup annertusarneqarnissaanut. Tamanna aamma pingaar-
teqarpoq, kulturikkut politikki pillugu suleqatigiinnissamut pilersaarutip immikkoortor-
taata, nunat avannarliit eqqumiitsuliaasa kulturiatalu Nunat Avannarliit avataanni oqa-
luttuarineqarnerunissaanik imaqartup, tapersorsorneqarnissaa eqqarsaatigalugu.

Nordisk Ministerråd Avatangiisit aamma Klima (MR-MK) pillugit

Avatangiisit silallu pissusaa pillugu nunat avannarliit 2024-imi suleqatigiinnerat immik-
kut sammisaqarfusimavoq 2025-2030 ingerlataqarfimmi suleqatigiinnissamut pilersaa-
rusiassap aalajangersaaffigineqarneranut, tassani pingaarnerusutigut sammineqarlutik,
nunarsuarmi pingasoqiusamik ajornartorsiutaalersimasut nalaassimasagut, tassalu silap
pissusiata allanngoriartornera, uumassusillit assigiinngisitaarnerat mingutsitsinerlu. Pi-
lersaarummi ilaatigut siunniunneqarpoq, Nunat Avannarliit siuttuinnassasut klimaneu-
tralitet-imut ikaarsaariarnermi (mingutsitsinnginnermut uuttuut oqimaaqatigiissoq)
aamma klimaresiliens (silap pissusaata pilerseqqinneqarnera/akiuussinnaassuseqar-
nera), kiisalu Parisimi isumaqatigiissutip nunarsuaq tamakkerlugu atuutsinneqalernis-
saanut pimoorussilluni suliniartoqarnissaa. Siunertat tamakku ilaatigut isu-
massarsiarineqarput suliniummi “Nordic Stocktake and ambitions – path – ways to cli-
mate neutrality”-mi 2023-imeersumi kaammattuutininnaaniit. Kiisalu aamma pin-
gaartinneqarpoq silaannaap mingutsinneqarnera aamma imaatigut angallanneq qor-
suunerusoq pillugit pingaarutilimmik suliaqarnerup nanginneqarnissaa, aammalu

teknologiit nutaat annertunerusumik ukkatarineqassapput, soorlu CO₂-mik pisaqarnerit, atuinerit aamma toqqorsinerit (CCUS) aamma silap pissusaanut naleqqussarnek.

Uumassusillit assigiinngisitaarnerisa illersorneqarnissaa pillugu sulineq ilaatigut aallaveqassaaq Kunming-Montreal-isumaqatigiissummik, uumassusillit assigiinngisitaarneri pillugit isumaqatigiissutip (CBD) ataani qulakkeerniarlugu nunarsuaq tamakkerlugu ili-uuseqarnissamut tunngasoq, ilaatigut uumassusillit assigiinngisitaarnerini annaasaqaatit unitsinneqarnissaat eqqarsaatigalugu. Tamatumunnga peqatigitillugu EU-mi najukkanilu uumassusillit assigiinngisitaarnerinik illersuinissaq suleqatigiissutigalugu aallartinneqassaaq, inuussutissarsiornermik ingerlatallit, innuttaasut suliniaqatigiiffii il.il. peqataatillugit. Nunat Avannarliit imartaannik aqutsineq piujuaannartitsinerimik tunngavilik, pinngortitanik assigiinngitsunik iluarsaassinerit aamma pinngortitamik tunngaveqarluni aaqqiissutip, uumassusillit assigiinngisitaarnerannik illersuisut, aamma peqatigitillugu silap pissusianut ajunngitsumik sunniuteqartut nangittumik pingaartinneqassapput.

Suleqatigiissutissatut pilersaarummi naggataatigut siunertarinearpoq, Nunat Avannarliit pinngortitap pissuseqatigiissaarneranut pitsaanngitsumik sunniutaasa annikillisinneqarnissaat aamma europami nunallu tamalaat akornanni isumaqatigiissutini ilungersuuteqarnissaq aningaasarsiornermik atoqqiisarnermik tunngavilimmik aammalu akuutissanik ulorianartunik atuinerup mingutsitsinerullu annikillisinneqarnissaa. Tamatumani ilaatinneqassapput atoqqiinnissamut aporfiusinnaasut piarneqarneri, akuutissanik ulorianartunik atuiunnaariartorneq aamma nunani avannarlerni avatangiisit ilisar-naataata "Svanen"-ip atorineqarnerata siuarsarnissaa.

Nordisk Ministerråd Ineriartorneq piujuaannartitsinerimik tunngavilik (MR-vækst) pillugu

Inuussutissarsiutit pillugit suliassaqarfimmi 2024-imi suleqatigiinnissamut pilersaarut 2025-2030 nutaaq akuerinearpoq. Pilersaarut suliarinearpoq siunertaralugu nunat siunertaasa anguneqarnissaat mingutsitsinnginnerusumut qorsummut ikaarsaariarnerup sukkanerusumik pinissaa eqqarsaatigalugu, aamma inuussutissarsiorneq pillugu politik-kimi nunarsuaq tamakkerlugu unammilleraluttuinnarnerup unammilligassarititai pillugit aaqqiissutissanik nassaarniarnissaq, nunarsuup immikkoortotaani ataasiakkaani unammilligassat, aamma inuiaqatigiit ukioqatigiiaanut katitigaaneranni allanngoriartorneq. Pilersaarut tigussaannerusumik isigissagaanni qorsuunerusumut digitaliuernerusumullu ikaarsaariarnermik, inuussutissarsioriaatsit piujuaannartitsinerimik tunngavillit, aningaasarsiorneq atoqqiisarnermik tunngavilik, aamma nunani avannarlerni suliffeqarfinnut nunarsuup ilaani immikkoortuni nunarsuarlu tamakkerlugu niuerfissaannik pitsanngoriaatinik siuariartortitsissaaq. Taamatullu aamma samminearpoq nunani avannarlerni suliffeqarfinnut nammatassanik oqilisaassinissaq – immikkut taaneqarluni piujuaannartitsinissaq pillugu nalunaarusiortussaataanerup iluani oqilisaassinissaq. Suliutissatut pilersaarutit tigussaasut suleqatigiissutissami pilersaarummik timitaliissusar 2024-imi ukiakkut suliarineqassapput.

Nunat immikkoortui pillugit suliassaqarfimmi 2024-imi aalajangiunneqarsimavoq suleqatigiissutissami pilersaarut nutaaq Nunani Avannarlerni qorsuunerusumik, inunnik akuutitsinerusumik unammillersinnaassuseqarnerusumillu siunertaqarnermik tapertalersuisussamik, taamaaliornikkut anguniarlugu allanngoriartorneq naapertuilluarnermik qorsuunerusumillu tunngavilik, nunaannarmiut illoqarfimmiullu akornanni naligiinnginnermik annertusaanertaqanngitsoq. 2024-imi immikkut sammineqarsimavoq, nunani avannarlerni nunat immikkoortui pillugit politikkeqarnerup, qanoq iliorluni pitsaanerpaamik, nunaannarmi najugallit innuttaasut,

ajornartorsiortoqarnerata nalaani, upalungaarsimanissaannut qajannaassuseqarnissaannullu qulakkeerinneqataasinnaanersoq. Suliassaqarfimmi aningaasat aamma atorneqartarput killeqarfinni komité-nut aamma Nunat Avannarliit Atlantikumi suleqataanerannut.

Nukissiuuteqarneq pillugu suleqatigiinnermi 2024-imi sammineqarsimavoq 2025-2030-mi suleqatigiissutissatut pilersaaruserneq, suliassaqarfimmi atuuttussaq. Pilersaarummi pingaartinneqarpoq, nukissiuuteqarnikkut suleqatigiinnerup pilersuineq annertuumik qanoq isumannaallisaaffigisinnaaneraa, nukissiuuteqarnermi teknologi-mik nutaaliornermi inerisaanermilu nunat avannarliit inissisimanerannik nukittorsaanissaq, kiisalu nunani avannarlerni innaallagissamik nioqquteqarnerup pitsanngorsaaviginissaa, innaallagissamik pilersuinnermi atortulersuutit pitsanngorsaaviginerisigut. Tulliutillugu sammineqarpoq Nunat Avannarliit nukittorsassallugit EU-mi nukissiuutit pillugit suleqatigiinnermi nunanilu allani suliniaqatigiiffinni.

Nordisk Råd Ilinniartitaaneq Iisimatusarnerlu (MR-U) pillugit

MR-U´-mi 2025-2030-imut suleqatigiissutissatut pilersaarut allaaveqarpoq, nunani avannarlerni ataatsimoorluni unammilligassanit ullumikkut atuuttunit, aamma ilinniartitaanermik salliutitsinermik qaffasissumik pitsaassusilimmik, inuusunnermiit, inuuneq tamakkerlugu ilinniarnermut, tamat oqartussaaqataanerannik ilisimasaqarnermik, tunngavissagissarluni aalajangiisarnermik, digital-ip tungaatigut perorsimassusermik il.il. Ilinnialinngitsoortartut suliffeqalinngitsoortartullu ikinnerussapput, aamma piginnaanngorsarnissamik pisariaqartitsineq ukkanneqarnerussaaq, suliamut ilinniarsimasunik sulisussaaleqineq aamma mingutsitsinnginnerusumut ikaarsaariarneq. 2024-imi svenskit siulittaasoqarfiata immikkut annertunerusumik qulequtarisimavaa STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics). Maaajimi ministerit ataatsimiinneranni oqaluuserineqarput PISA-p inerneru, tunngaviusumik pisinnaasassat aamma STEM-imi ilikkagssanut ukiukinnermili soqutiginninnerup pilersinneqarnissaata pingaaruteqassusia, aamma tamatumani suaassutsikkut oqimaaqatigiinnerusooqarnissaata qulakkeerneqarnissaa. Inuunerissaarneq skærme-nillu atuineq pillugu oqallinneq nunani avannarlerni initusiartuinnaarpoq. Tamatumani Danmarki nunani tusarsaasunut ilaavoq. Immikkut ukkatarineqartoq alla tassa nunani avannarlerni oqaatsit pillugit suleqatigiinneq, ministerillu maaajimi oqaatsit pillugit avammut nalunaarut atsiortpaat, iliuusissallu tigussaasut erseqqinnerusumik nassuiarneqassapput suleqatigiissutissatut pilersaarussiasami.

2023-imi oktoberimi Nordisk Råd-ip ataatsimiinnerani, MR-U´p saqqummiuppaa ilisimatusarneq pillugu politikikkut nassuiaat. Nassuiaatip takutippaa, nunani avannarlerni ilisimatusarnikkut suleqatigiinneq suli Nunani Avannarlerni naleqarnerulersitsisartoq. Tamanna atuuppoq periaasissiornermi atorneqarsinnaasunillu pilersitsisarkermi, sammisaqarfinni aamma ilisimatusarnermik kiffaangissuseqarfiusumik tunngavissanillu pilersitsisartumik. Tikkuarneqarputtaaq kaammattuutit arlallit siunissaq alimasinnerusoq eqqarsaatigalugu ilisimatusarnermut pingaarnersiuinissamut aningaasalersuinissamullu. 2024-imi Ministerråd-ip taamaalilluni nangittumik suliaraa ilisimatusarneq ikorfartorniarlugu aamma ilisimatusarnikkut suleqatigiinnerup pingaarutilimmik atuuffia 2030-imut takorluugaq anguniarlugu, Nunat Avannarliit nunarsuarmi piujuaannartitsinerpaatut inissinnissaat aamma nunarsuup ilaatut ilaatitsinerpaatut, qorsummut ikaarsaariarneq, unnamillersinnaassuseqarneq isumaginnikkullu piujuaannartitsineq ukkallugit.

Nunat Avannarliit qimaasunik nunasisunillu ilaatitsinissamut pilersaarutaat

Innuttaasunik nutaanik ilaatitsiniarnerup iluani nunat avannarliit qimaasunik nunasisunillu ilaatitsinissamut pilersaarutaat ingerlateqqinneqassaaq, nunani avannarlerni suleqatigiinneq ikorfartorniarlugu, misilittakkanik paarlaasseqatigiinneq, ilaatitsinermilu sunniteqarluartumik periaasissiornerit pillugit ilisimasaniq nutaanik ineriartortitsineq, pingaartillugit. Pilersaarummut Nordisk Ministerråd akisussaasuvoq, aamma Nunanut allanut Ilaatitsinermullu ministeriaqarfik eqimattamut malinnaatitaasumut ilaavoq, tassani ilaatitsinermut tunngatillugu qulequttat ingerlaavartumik oqaluuserineqartarlutik. Ilinniartitaaneq suliffeqarnerlu suleqatigiinnermi nangittumik qitiusumik sammineqassapput. Tamatuma saniatigut qallunaat tungaanniit immikkut sammineqassaaq inooqatigiinnermi nakkutilliinerit pitsaanngitsut pinaveersaartinneqarnissaat. Kiisalu suleqatigiinnermi aamma nangittumik pingaartinneqassaaq, Ukraine-mit inunnik qimaatitanik nunat avannarliit tigusaqartarneranni misilittakkanik paarlaasseqatigiittarnissaq.

Assartuussinermik suliassaqarfimmi suleqatigiinneq

Assartuussinermut tunngatillugu ministerit persuarsiorfiunngitsumik naapillutik oqaluuserisarpaat ataqatigiissaarillutillu ataatsimiinnerit angisuut sioqqullugit, soorlu EU-mi ministerråd-imi ataatsimiinnissat il.il. Nunani avannarlerni assartuussinermut ministerit kingullermik 17. juunimi oqaloqatigiipput TTE-råd-imi ataatsimiinnissaq 18. juni 2024-imi pisussaq sioqqullugu. Tamatuma saniatigut nunani avannarlerni assartuussinermut ministerit persuarsiorfiunngitsumik ataatsimiipput 14. august 2024.

Nunat avannarliit ataatsimoorlutik angorusuppaat nunarsuaq tamakkerlugu piujuaannartitsinerpaatut inissinnissaq nunarsuullu ilaani ilaatitsinerpaanngornissaq. Aammattaaq ingerlaavartumik oqaloqatigiinnerit pisarput nunani avannarlerni assartuussinermut ministerit akornanni, qanoq iliorluni, Nunat Avannarliit, sapinngisamik pitsaanerpaamik, nunat tamalaat akornanni assartuussinermut tungaatigut qorsuunerusumut

ikaarsaariarnissap pingaartinneqarnerunissaa pillugu. Ruslandip eqqunngitsuliorluni Ukraine-mik tinguaaniarnera aamma tunggavigalugu oqaloqatigiittoqarpoq, assartu-ussinerup tungaatigut upalungaarsimanissaq pillugu.

Killeqarfitsigut aporfissat

Killeqarfinni aporfissat amerlasuut pillugit aaqqiissutissanik nassaartoqarnikuuvoq, sulili ilai aaqqiivigineqaratik, sulinerli ingerlaqqippoq killeqarfitsigut killilersuutit pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaanerit killilerniarlugu, ingammik ilungersunartumik pisoqartillugu. Suleqatigiinnermut ministerit aamma Grænehindringsrådet ataavartumik attaveqatigiittarput kingullermillu juni 2024 Malmø-mi naapillutik, suliassaqaqfinnillu nunanilu pisortanik suleqateqarlutik, killeqarfinni aporfiusinnaasunut ilisimaneqartunut aaqqiissutissanik nassaarniarput. Killeqarfinni aporfiusinnaasut toqqakkat pillugit suliat killiffii matuma ataani takuneqarsinnaapput.

Øresundimi isumaqatigiissut

2003-imi Danmark aamma Sverige Øresundsafale-mik taaneqartumik isumaqatigiissusiorput, Øresund-ip eqqaani sulisinnaaneq ataatsimoorfiusoq pilersillugu, ilaatigut akileraartarnerup tungaatigut aporfissat arlallit atorunnaarsinneqarnerisigut, inunnt tusintilikkaanut ullut tamaasa Danmarkip Sverige-llu akornanni suliertortartunut. Øresund pillugu isumaqatigiissut siunertaasut naapertorlugit sunniuteqarpoq, aammattaarli peqatigitillugu maanna inuussutissarsiorunit utikaajaarlutillu suliertortartunit Øresundimi illuatungeriinnit tamanit kissaatigineqarluni ujartorneqarpoq isumaqatigiissutip maanna ukiut 20-it sinnerlugit pisoqaassuseqalersup nutarterneqarnissaa. Taamaattumik qallunaat svenskillu naalackersuisui 10. juni 2024 Øresund pillugu nutaamik isumaqatigiissuteqarput, Øresund pillugu isumaqatigiissummik atuuttumik nutarterinerusumik pitsanngoriartitsisumillu. Øresund pillugu nutaamik isumaqatigiissut tapertalersuissaaq Øresund akimorlugu suliffissaqarnerup ingerlalluareertup suli pitsaanerulersinnissaanut. Øresund pillugu nutaamik isumaqatigiissutip ilaatigut malitsigissavaa ullut tamaasa suliertortartut sulisitsisullu allaffissornikkut nammakkersorneqarpallaarunnaarnissaat, soorlu aamma isumaqatigiissummi piiarneqartut pisariil-lisarneqarlutillu akileraartarnermut malittarisassat ullumikkumut atuussimasut.

Akileraartarnermut ministeriaqarfiup svenskit aningaasaqarnermut ministeriaqarfiaq isumaqatigiissuteqarfigisimavaa, Øresund pillugu isumaqatigiissut nutartigaq 1. januar 2025 atuutilersinniarneqassasoq. Tamanna inatsisissamik siunnersuuteqarnissamik

pisariaqartitsivoq isumaqatigiissummik atortuulersitsisumik, Folketingimi Rigsdagen-millu 2024-imi akuerineqartussamik.

Grænehindringsrådet akileraartarneq pillugu nalunaarusiaa

Ataatsimiititaliap Vækst og Udvikling i Norden-ip siunnersuutaa tunngavigalugu Nordisk Råd-ip 9. april 2024 aalajangerpaa, Helsinki-mi isumaqatigiissummi artikel 45 aamma 56 tapersersortigalugu, kaammattuut, nunani avannarlerni naalakkersuisut nunani avannarlerni akileraartarneq pillugu isumaqatigiisut pillugu misissuineq nutarterinerlu aallartissagaat; tamatumani aallaavigineqassalluni aaqqiissutissatut siunnersuutit nalunaarusiami taaguutilimmi ”Arbejde på tværs af grænser i Norden – forslag til forenkling af de nordiske skatteregler med fokus på øget mobilitet.”

Nalunaarusiami siunnersuutit nunani avannarlerni naalakkersuisunit tusaatissatut tigungarput. Matumani pineqarpoq siunnersuut akileraartarnermut isumaqatigiissummi akileraarusersuisinnaatitaanerup agguataarneqarnissaa, aamma siunnersuut nunat iluminni inatsisiliorsinnaaneritut tunngasoq. Akileraartarnermut isumaqatigiisutitut atatillugu siunnersuutit eqqarsaatigalugit, OECD-mi suliamik ingerlasoqarpoq, nunat avannarliit peqataaffigisaannik. Oqaloqatigiinnerni ilaatigut sammineqarput, piviusuungitsumik suliffeqarnerup (hybridarbejde) ungasianiillu suliffeqarnerup akileraarusersorneqarnissaannut tunngavissat, angerlarsimaffimmiit sulinermi aalajangersimasumik suliffeqarnermut tunngassuteqartut. Sulineq annerusumik ingerlanneqarpoq, suleqatigiisstitami tassani, OECD’p akileraarutit pillugit isumaqatigiisutitut suleriaasianik ineriartortitsisumi, nunani avannarlerni isumaqatigiissummut tunngaviusumi, kiisalu nunat avannarliit nunanik allanik akileraartarneq pillugu isumaqatigiisutaanut allanut. OECD-imi suliaq tunngavissagissaarpoq suliaasaqarfimmi tamatumani, akileraarutitigut isumaqatigiisutit pillugit malittarisassanik assigiissaarinissamut erseqqissaanissamullu, nunat avannarliit kisiisa eqqarsaatiginagit, kisianni nunarsuaq tamakerlugu.

OECD-mi suliaq ingerlareersoq pissutigalugu, nunani avannarlerni naalakkersuisut, nunani avannarlerni akileraartarneq pillugu isumaqatigiisutaata maannakkuugallartoq isumaqatigiinniutigineqaqqinnissaanik siunertaqanngillat. Naalakkersuisulli nangittumik suliarissavaat Nunani Avannarlerni killeqarfiit akimorlugit sulinermi atugassarititaasut pitsanngorsarnissaat. Suliami tamatumani ilaatigut nalunaarusiami siunnersuutit pingaarutilimmik inissisimassapput.

Nunat Avannarliit ataatsimoorullugu innuttaasunik nalunaarsuisarfiat

Nunani avannarlerni innuttaasut nalunaarsorneqartarnerannut oqartussaasut, Grænsehindringsrådet-mit kaammattorneqarlutik, oqaloqatigiinnitik nangissimavaat, nunat avannarliit innuttaasunut nalunaarsuisarfiisa akornanni, pisariillisakkamik innunut ataasiakkaanut paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissaq siunertaralugu. Oqaloqatigiinnerit ilaatigut pisimapput Finland-imi nalunaarusiaq tunngavigalugu, misilittakkat, Finland-ip pissarsiarisimasai pillugit, Estlandilu paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnermik atuutilersitsinerminngaaneersut. Oqaloqatigiinnerit takutissimavaat, Grænsehindringsrådet-mit siunnersuutigineqartutut pisariillisakkamik paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnermut atatillugu mikinnngitsunik arlalinnillu inatsisitigut teknikkikkullu unammilligassaqaqarfussasoq, taamaattumillu nunat avannarliit maannakkuugallartoq tunngavissaqarsorinngillat suliaq taamaattup aallartinnissaanut, innuttaasut

nalunaarsorneqartarfii pillugit nunat avannarliit isumaqatigiissutaata nutarterneqarsinnaanera eqqarsaatigalugu. Sammisaaq suli ukiumoortumik ataatsimiinnerni oqaluuserineqartassaaq, nunani avannarlerni innuttaasut nalunaarsorneqartarnerat pillugu oqartussaasut ataatsimiikkaagata, soorlu aamma Danmark suliamut tamatumunnga atatillugu aallartisisimasooq teknikkikkut atortorissaarut, nunani avannarlerni innuttaasut nalunaarsorneqartarnerat pillugu suleqatigiinnermi maannakkut atorineqartoq, nutarterlugu. Taamaaliornikkut siunissami nunat akornanni inuit ataasiakkaat pillugit paasissutissanik paarlaasseqatigiissinnaanermut annertusisamut atorineqarsinnaalersillugu.

Sverige-mi digitalimik id

Ullumikkut periarfissaavoq qallunaat MitID-iat aamma svenskit Freja eID-iat nunami sanilerisami imminnut ilisareqatigiissinnaanerat. Taamaattoq maannakkuugallartoq svenskit ikittuinnaat Freja eID-qarput, Sverige-mi eID atorineqarnerpaajusoq BankID-iuummat, killeqarfii akimorlugit atorineqarsinnaanngitsooq, periaaseq EU-mit piimasaqaataasooq aqqusaarsimanngimmagu, EU-mi killeqarfii akimorlugit eID'nik atuinnissamut inatsisitigit akuerineqarnissamut pisariaqartoq. Tamatama saniatigit innuttaasunut sullississutinut amerlasuunut piimasaqaataavoq, innuttaasut inuup normui (Danmarkimi CPR-nummeret) atorineqarsinnaanissaat eID-mi nunanit allaneersumik. Danmarkimi periarfissaq ineriartortinneqarsimavoq, CPR-normumik nunani allani eID'-nut attaviliinnaasumik, periarfissarli tamanna Sverige-mi suli pilersinneqarsimanngilaq. Kiisalu nunani taakkunani marlunni sullississutit digitaliusut ikittuinnaat tulluarsarneqarsimapput, nunani allani innuttaasut eID'nik tiguisinnaasut. Ataatsimut isigalugu, killeqarfik akimorlugu qallunaat svenskillu eID'nik atuinnermi naleqarnerulersitsineq ullumikkut anikitsuaraannaavoq. Digitaliseringsstyrelsen maanna aaqqiissutissamik suliaqarpoq, naatsorsuutigineqarluni periarfissamik annertusisitsinnaasumik, pisortat nunani allanit eID-mik tigusaqarsinnaalernissaannut, sullissinerminni digitaliusuni Single Digital Gateway-forordning-imi (EU-peqqussutaa (EU) 2018/1724) piimasaqaatinik naammassinittunik. Aaqqiissut taanna naatsorsuutigineqarpoq 2025-imi ukiup affaata aappaani naammassineqarsimassasooq.

Nunani Avannarlerni id'it digitaliusut

Single Digital Gateway-forordningen (Peqqussut (EU) 2018/1724) malissinnaajumallugu aamma nunanit allanit EU-meersunit Nunanilu avannarlerneersunit eID'nik atuineq ikorfartorsinnaajumallugu, Digitaliseringsstyrelsen inerisaalluni aallartissimavaa systeminik marlunnik ataatsimoortitsineq; eID-gateway aamma NemLog-in. Ataatsimoortitsineq isumaqassaaq, nunani avannarlerni atuisut EU-milu atuisut periarfissagissaarnerullissammata, eID'nik atuinnissaminnut pisortat sullissinerini digitaliusuni amerlanerujusuarni, ullumikkumut naleqqiullugu. Naatsorsuutigineqarpoq ataatsimoortitsineq 2025-imi ukiup affaata aappaani naammassisimassasooq, tamatumalu kingorna pisortat periarfissaqalersimassasut toqqarsinnaassallugu eID nunanit EU-meersunit nalunaarutigineqartoq sullississutininni digitaliusuni atorineqarsinnaanissaat. Aaqqiissutissaq Identity

Matching peqatigalugu, naatsorsuutigineqarpoq suliniutip sunniuteqaqataaffigiумаараа Nunani Avannarlerni killeqarfinni digitaliusuni aporfissat annikinnerulernissaat.

Taamaattorli suli apeqqutinik akissutissaqartinneqanngikkallartunik peqarpoq, inuussutissarsiornermi eID´it qanoq atorneqarsinnaanerannut atatillugu. Apeqqutit tamakku paasisaqarfiginerusariaqarput, Nunani Avannarlerni killqarfiit akimorlugit eID´nik suliffeqarfiit

atuisinnaalissappata. Naatsorsuutigineqarporli apeqqutit taakku ilaat paasisaqarfigineqarnerujumaartut eIDAS-forordning-ip atortinneqalernissaanut inatsisinut atatillugu, ilaatigut tassani aalajangerneqassammat europami digitaliusumik kinaassutsimut uppernarsaammut sinaakkutissaq.

Inuussutissarsiutigalugu ilinniartitaanernik angusisimanernillu akuersisarneq

Inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanermi pisinnaasassanik uppernarsaatit pillugit siusinnerusukkut suleqatigisitaliaasimasup nalunaarusiaa 2023-imi saqqummerpoq, taaguuserneqartoq ”Recognition of vocational education and training (EQF-levels 3 to 5) in the Nordic countries”. Nalunaarusiami qulaajarneqarpoq, nunani ataasiakkaani pisortat inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerit pisinnaasassallu akuerineqarnissaat pillugu qanoq suleriaaseqarnersut, aammalu inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerit pillugu nunani avannarlerni suleqatigiinnermi sakkussatut atorneqarsinnaasoq. Tassunga uiggiullugu MR-U aningaasaliissuteqarpoq suliniummut malitseqartitsissutaasumut 2024-2025-imut inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerni pisinnaasassat tungaasigut akuersisarnissat pillugit. Suliniummi tassani immikkut sammineqarput NOR-RIC-ip allaffiisa suleqatigiinnerisa nukittorsarneqarnissaat (det nordiske netværk af nationale centre for anerkendelse), kiisalu paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissaq. Tassani suliniummi aqutsisuuvoq svenskit Universitets-och högskolerådet-iat nunani avannarlerni tamanit peqataaffigineqarluni.

Sanaartornermi inatsisitigut assigiinngissutsit

Sanaartornerup iluani nunani avannarlerni 2021-miilli suliniut qanittumik suleqatigineqarsimavoq nunanillu avannarlernit aningaasalersorneqarluni Nordic Sustainable Construction. Tamatuma inerneraa inatsisiliornermi assigiissaarinissaq aamma sanaartornerup silap avatangiisillu pissusaannut suunniinerisa annikillisarneqarnissaat pillugu ilisimasat, suliaasaqarfimmilu tassani Nunat Avannarliit nunarsuup sinnerani siuttutut isigineqarnissaa. Aningaasaliissutit 2024-imi unissapput, kisianni nunani avannarlerni Sanaartornermut Ineqarnermullu ministeriisa periarfissaqarluarsoraat suliniummik nuutamik sisamanik immikkoortortalimmik aallartitsinissaq: Silap pissusia, Atoqqiisarneq, Digitalisering aamma EU, nutarterlugu iluarsaanneqartoq.

Nunani Avannarlerni sanaartornerup iluani ataqatigiinnerusoqarnissaa pillugu Sanaartornermi malittarisassat assigiissaarnissaannut Ataqatigiissaarisut nunani avannarlerni

oqartussaasunut attaveqarput. Taanna naapittarfiuvoq misilittakkanik avitseqatigi-
iffiusinnaasoq aamma suliniutinik sanaartornerup iluani aaqqiissutinik qorsuunerusunik
atuinissamut annertusaataasinnaasunik aallartitsiffiullunilu nukittorsaaqataasinnaasoq.
2023-imi aamma 2024-imi immikkut sammineqarpoq, assigiissaarineq aamma qor-
suunerusumik ukkataqarneq, nunani ataasiakkaani eurocodes-imut ilanngussanik nutart-
erinissami ilaatinneqarnissaat.